

Určeno:

- všem krajským úřadům
- všem obecním úřadům obcí s rozšířenou působností

Váš dopis značky ze dne

Naše č.j.
2006/71114-24

Vyřizuje/linka
Mgr. Hovorka/2404

V Praze dne
27. listopadu 2006

Stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí k rozhodování obecních úřadů obcí s rozšířenou působností o svěření dítěte do předadopční péče a předpěstounské péče

V souladu se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 134/2006 Sb., je obecní úřad obce s rozšířenou působností zásadně oprávněn svěřit dítě do péče budoucího osvojitele nebo zájemce o pěstounskou péči pouze za předpokladu, že se jedná o žadatele, který byl pro dítě vybrán jako vhodný osvojitel nebo pěstoun krajským úřadem nebo MPSV v procesu zprostředkování náhradní rodinné péče. Tento požadavek však podle § 19 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb. neplatí v případech uvedených v § 20 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., tj. v situacích, kdy se ze zákona neprovádí zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče. Podle § 20 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb. se neprovádí zprostředkování osvojení v případě souhlasu rodičů s osvojením ve vztahu k určitým osvojitelům a v případě tzv. nepravého osvojení manželem rodiče dítěte nebo pozůstalým manželem po rodiči nebo osvojiteli dítěte. Zprostředkování pěstounské péče se pak neprovádí v případech tzv. příbuzenské pěstounské péče, tj. pokud má zájem o svěření dítěte do pěstounské péče příbuzný dítěte nebo jiná fyzická osoba blízká dítěti nebo jeho rodině. Ve všech těchto situacích může obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodnout o svěření dítěte do péče budoucích osvojitelů nebo do péče zájemců o pěstounskou péči i bez oznámení krajského úřadu či MPSV o vhodnosti žadatelů, pokud jsou splněny ostatní podmínky zákona o sociálně-právní ochraně dětí a zákona o rodině.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor rodinné politiky a sociální práce, Na Poříčnickém právu 1,
128 01 Praha 2
tel.: +420 221 922 450, fax: +420 221 922 846
e-mail: sarka.slizova@mpsv.cz, www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz
bankovní spojení: ČNB Praha 1, provozní č. 2229-001/0710, investiční č. 916-2229-001/0710
IČ: 00551023

Pro účely rozhodování o svěření dítěte do předpěstounské péče se osobou blízkou dítěti nebo jeho rodině ve smyslu § 20 odst. 3 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb. rozumí zejména osoby odpovídající definici osoby blízké podle § 116 občanského zákoníku. Osobami blízkými jsou podle této definice vedle příbuzných rovněž osoby v poměru rodinném nebo obdobném za předpokladu, že mezi těmito osobami objektivně existují tak intenzivní vztahy, že by újmu, kterou by utrpěla jedna z těchto osob, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Za osoby blízké dítěti nebo jeho rodině však mohou být v závislosti na okolnostech konkrétního případu považovány i jiné osoby z okruhu přátel a známých rodiny a dítěte, ačkoliv nenaplníují všechny znaky osoby blízké podle § 116 občanského zákoníku. V rodinném právu je pojem osoby blízké dítěti nebo jeho rodině zakotven např. v úpravě poručenství v § 79 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, který stanoví, že poručníkem dítěte má být v první řadě ustanoven někdo z příbuzných nebo osob blízkých dítěti nebo jeho rodině. Při rozhodování o poručenství je obdobně jako při rozhodování o svěření dítěte do předpěstounské péče příbuzných nebo osob blízkých prioritou zachování a rozvíjení existujících rodinných a citových vazeb dítěte.

Podstatné je, že za osobu blízkou je třeba považovat osobu, která byla blízká dítěti nebo jeho rodině již před tím, než nastaly důvody pro svěření dítěte do pěstounské, respektive předpěstounské péče, tj. zpravidla v době před umístěním dítěte do ústavního zařízení nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Za osoby blízké dítěti tak z hlediska rozhodování o předpěstounské péči nelze považovat zájemce o přijetí dítěte do pěstounské péče, kteří se s dítětem seznámili např. během svých návštěv v ústavním zařízení nebo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc nebo během přechodných pobytů dítěte mimo zařízení podle § 30 zákona č. 359/1999 Sb. (tzv. hostitelská péče). Takovým žadatelům lze dítět svěřit do předpěstounské péče jen tehdy, pokud obdrželi oznámení krajského úřadu nebo MPSV o tom, že byli vybráni jako vhodní pěstouni pro konkrétní dítě. Nelze u těchto osob argumentovat tím, že na základě jejich kontaktů s dítětem mezi nimi vznikla vzájemná citová vazba a že by tudíž mohly být posuzovány jako osoby blízké dítěti ve smyslu § 20 odst. 3 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb.

I v těch případech, kdy obecní úřad obce s rozšířenou působností může rozhodnout o svěření dítěte do předadopční péče nebo předpěstounské péče bez oznámení krajského úřadu nebo MPSV o vhodnosti žadatelů, je oprávněn vyžádat si v rámci správního řízení od jiných orgánů sociálně-právní ochrany dětí nebo od samotných žadatelů podrobné podklady potřebné pro zhodnocení toho, zda je svěření dítěte do péče zájemců o osvojení nebo o pěstounskou péči skutečně v nejlepším zájmu dítěte. To znamená, že kromě prošetření poměrů v místě bydliště žadatelů si může obecní úřad obce s rozšířenou působností vyžádat např. i psychologické posouzení žadatelů krajským úřadem, přičemž o dobu nutnou ke zpracování posudku žadatelů se prodlužuje zákonná lhůta pro vydání rozhodnutí v souladu s § 71 odst. 3 písm. b) správního řádu. Cílem správního řízení o předadopční nebo předpěstounské péči je vyloučit jakékoliv důvodné pochybnosti o vhodnosti žadatelů pro péči o konkrétní dítě.

Závěrem upozorňujeme, že není v platnosti žádný metodický pokyn nebo doporučení MPSV, ze kterého by vyplývala nepřípustnost svěření dítěte do předadopční nebo předpěstounské péče bez oznámení krajského úřadu nebo MPSV o vhodnosti žadatele v těch případech, ve kterých se zprostředkování náhradní rodinné péče podle § 20 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb. neprovádí. Jestliže by v těchto případech některý obecní úřad obce s rozšířenou působností zamítl žádost o svěření dítěte do předadopční péče nebo předpěstounské péče pouze na základě odůvodnění, že bez oznámení krajského úřadu nebo MPSV o vhodnosti žadatele není oprávněn o svěření dítěte do jeho péče rozhodnout, jednalo by se o nesprávný úřední postup a o nezákonné rozhodnutí, které by mělo být krajským úřadem zrušeno v rámci odvolacího řízení anebo přezkumného řízení.

Mgr. Michaela Marksová
ředitelka odboru rodinné politiky
a rovnosti žen a mužů